

SUNKUS VAIKAS. VAIKO AR SUAUGUSIŲJŲ PROBLEMA?

„Aš turiu sunkų vaiką...“ „Mano klasėje mokosi sunkus vaikas...“

Esate girdėję tokią frazę? O gal esate tas, kuris nuolat ją kartoja? Pabandykime panagrinėti, kas iš tiesų yra „sunkus vaikas“ ir ar toks pasakymas yra tinkamas. Mokslinėje literatūroje „sunkaus vaiko“ sąvokos apibrėžties nerasite. „Sunkaus vaiko“ apibūdinimas yra kilęs iš buitinės kalbos. Neretai tokie vaikai būna nepatogūs šeimai, mokyklai, bendruomenei, gali turėti elgesio ir emocijų sunkumų ar sutrikimų.

„SUNKAUS VAIKO“ POŽYMIAI:

- dažnai meluoja;
- linkęs būti agresyvus;
- jam sunku susikaupti ir išlaikyti dėmesį;
- vartoja psichoaktyvias medžiagas;
- padidėjęs jautrumas;
- linkęs į depresyvumą;
- vagiliauja;
- fantazuoja ne pagal savo amžių;
- nuolat trukdo per pamokas;
- yra hiperaktyvus;
- nesilaiko taisyklių;
- daro nusikaltimus (muštynės, plėšimai, narkotinių medžiagų prekyba).

KAS IŠTIES VYKSTA?

Dažnas vaikas kiekvienu amžiaus tarpsniu patiria vienokių ar kitokių sunkumų. Bet tie sunkumai nepadaro jo „sunkaus“, nesukelia emocijų ir elgesio sunkumų ar sutrikimų. Neretai vaikui kyla sunkumai dėl nesutarimų su namiškiais, mokytojais, draugais ar kitais aplinkiniais. Tada vaiko elgesys dažnai pasidaro dvipusis – namuose jis reaguoja į pastabas, bendrauja, o mokykloje elgiasi nepaklusniai ir demonstratyviai arba atvirksčiai – mokykloje su visais sutaria, o namuose tampa irzlus ir nepaklusnus. Tokiose situacijose yra labai svarbu tėvų ir pedagogų refleksyvumas, gebėjimas pastebėti ir įvertinti problemą visuose kontekstuose.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vaikų, kurie iš tiesų turi emocijų ir elgesio sunkumų ir sutrikimų, pastaraisiais metais daugėja. Tai gali lemti biologiniai sutrikimai, nedarnūs santykiai šeimoje, neigiamos patirtys (traumos), destruktivi aplinka, neigiama socialinė įtaka ir netinkami patyrimai mokykloje.

MATOMA IR NEMATOMA VAIKO ELGESIO PUSĖ

Visi vaikai, kurie patiria emocijų ir elgesio sunkumų ar sutrikimų ar tam tikru metu tiesiog susiduria su savo amžiui įprastais keblumais, turi bendrų savybių. Jiems gali būti sunku susikalbėti su kitais ir tai atspindi jų elgesys. Tėvai, mokytojai mato aiškiai išreikštą netinkamą vaiko elgesį – atsikalbinėjimus, nepaklusnumą, asocialų elgesį ir pan., tačiau daug rečiau sugeba įžvelgti to elgesio nematomą pusę – priežastis, dėl kurių vaikas elgiasi būtent taip.

NETINKAMAS VAIKO ELGESYS

KAIP PADĖTI ?

Dažniausiai pagalba turėtų būti teikiama kompleksiskai – tai reiškia, kad intervencijos turi būti skirtos:

- šeimai;
- vaikui;
- mokyklai;

INTERVENCIJOS SKIRTOS

ŠEIMAI:

- tėvystės įgūdžių lavinimo grupės;
- tėvų psichologinis konsultavimas;
- mediacijos paslaugos skyrybų atveju;
- sveikų ribų nustatymas vaikui;
- bendravimas su vaiku neperkant vaiko laiko materialiniais dalykais;
- sveikos meilės vaikui rodymas, kas stiprina vaiko pasitikėjimą savimi;
- literatūros skaitymas;

INTERVENCIJOS SKIRTOS

VAIKUI:

- socialinių įgūdžių formavimo grupės
- vaiko psichologinis konsultavimas;
- savikontrolės, pasitikėjimo savimi, pykčio kontrolės lavinimas;
- socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas;
- psichiatro konsultavimas ir poreikiui esant medikamentų vartojimas;

INTERVENCIJOS SKIRTOS

MOKYKLAI:

- mokytojų ir kito personalo kompetencijų stiprinimas;
- kiekvieno vaiko ugdymo užtikrinimas;
- konfliktų valdymo mokymų organizavimas;
- bendradarbiavimas su Psichologine pedagogine tarnyba;
- patyčių prevencija ir intervencija;
- psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija ir intervencija;

REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA:

-
- Rita Žukauskienė. „Raidos psichologija. Integruotas požiūris“.
 - John W. James, Russell Friedman su dr. Leslie Landon Matthews. „Kai sielvartauja vaikai“.
 - Alice Miller. „Gabaus vaiko drama ir tikrosios savasties paieška“.
 - Alice Miller. „Kūno maištas“.
 - Elaine N. Aron. „Itin jautrus vaikas“.
 - Ross. W. Green. „Nevaldomų vaikų nebūna“.